

Nehezebb és drágább: óvatosabb hitelezési politika a bankoknál

A hazánkba is begyűrűző világválság - és az ennek következményeként egyre gyengébb forint – miatt mind a hitelhez jutás, mind a már meglévő törlesztése komoly problémát jelent a vállalkozások számára.

Kapcsolódva az előző hírlevélben a visszlízing kapcsán felvetettekhez, a bankok hitelminősítési szempontjaival fogunk foglalkozni.

A válság hatására a bankok már nem csak az ügyfeleikben nem bíznak, hanem egymásban sem. Ennek tünetei leginkább a jelzáloghitel piacon jelentkeznek, ahol a bankok felhagytak az árversennyel, így egyre nagyobb az eltérés a banki ajánlatok között. Az ügyfelek számára ez azt jelenti, hogy míg a válságot megelőzően a bankok ajánlatai olyannyira hasonlóak voltak, hogy a „vakon” választó ügyfél sem feltétlenül járt rosszul, most nagyon mellé foghat az, aki nem jár mindennek gondosan utána. A korábban hitelképes ügyfelek meglepődve tapasztalhatják, hogy kedvenc bankjuk már nem tartja őket olyan nagyon jó ügyfélnek és vagy egyáltalán nem hajlandó hitelezni, vagy lényegesen kisebb tőke finanszírozását tartja lehetségesnek, mint korábban.

A hitelközvetítő cégek több bank szempontjait veszik figyelembe, így megbízható módon tudják felmérni ügyfelük hitelképességét, és olyan ajánlatot tudnak adni, amelyet nagy valószínűséggel pozitívan bírál majd el a bank. Így a vállalkozások – főleg a „nyeretlen kétévesek” - jól teszik, ha segítséget kérnek egy hitelek közvetítésére szakosodott cégtől.

A hitelkérelemhez kapcsolódóan az egyik legfontosabb dokumentum a vállalkozás mérlege. Azt, hogy milyen a „jó” mérleg, többféle szempont alapján ítélni lehet meg. Ha megkérdezzük egy könyvvizsgálót, ő elsődlegesen a beszámoló szabályosságát említené meg, azt, hogy az a számviteli törvény előírásainak betartásával készült, és a valóságnak megfelelően mutatja be a vállalkozás vagyoni, pénzügyi helyzetét. Az sem elhanyagolható szempont, hogy a vállalkozás veszteséges volt-e vagy sem, ha igen, milyen nagyságrendű eredményt ért el - például – az árbevételhez viszonyítva, az eredménykimutatásban az üzemi eredmény pozitív-e, vagy csak a rendkívüli tételek miatt látszólag nyereséges a tevékenység. Sem a könyvvizsgálók, sem a bankok nem örülnek az idegen tőke meghatározó arányának a vállalkozás forrásai között, a többmillió tagi hitelt pedig az adóhatóság sem kedveli (általában vagyonosodási vizsgálat a vége, ha sokáig „dekkol” a mérlegben ez az adat). Ha a vállalkozások tulajdonosait kérdezzük, akkor a „jó” mérlegben kevés az adó, sok az osztalék.

A bankok a hitelkérelem elbírálása során első lépésként a lehetséges kockázatokat mérik fel. Ennek keretében minősíti az ügyfelet, az ügyfél hitelképességét, az ügyfél előéletét (ügyfél mivoltában, természetesen nem a cégvezető magánéletében kutakodik az ügyintéző), az ügyletben rejlő kockázatot: a vállalkozás aktuális gazdasági, pénzügyi és piaci pozícióját, képes lesz-e ennek alapján visszafizetni a hitelt, a felajánlott biztosítékokat)

A bank mindehhez - többek közt - üzleti tervet, aktuális főkönyvi kivonatot, az előző, lezárt üzleti év(ek) mérlegbeszámolóit kéri be. A kockázatelemzés kapcsán a bankok egyéb forrásokból is (például más bankok, vevők és szállítók referenciái, ágazati helyzetjelentések) is tájékozódik, de mi

most maradjunk a mérleg kérdésénél.

Az adósminősítés objektív és szubjektív szempontok alapján történik. Az objektív tényezőket a számszaki adatok képviselik. Ha az ügyfél egyszeres könyvvitel vezetésére kötelezett, akkor a pénztárkönyve, naplófőkönyve, egyéb kiegészítő nyilvántartásai alapján kell ún. egyszerűsített mérleget készítenie – az egyéni vállalkozóknak is, annak ellenére, hogy egyébként nem tartoznak a számviteli törvény hatálya alá, amely előírná nekik e kötelezettséget egyébként -, míg a kettős könyvvitel vezetésére kötelezett cégek a már lezárt időszakokra az egyébként is előírt éves beszámolót, a folyó gazdasági évre pedig közbenső mérleget készítenek, ha ezt a bank kéri, de az aktuális főkönyvi kivonatból is megfelelő információk nyerhetők.

A mérleg adataiból számított statikus és dinamikus viszonyszámok adják az elemzés alapját: ez mintegy 50%-60%-os súllyal befolyásolja azt, hogy a bank mely kockázati kategóriába sorolja az ügyfelet.

A bankok többnyire az ún. hányadoselemzést alkalmazzák, azaz a mutatók megfelelő értékeihez pontszámokat rendelnek, és a kapott pontszámok összege a szubjektív értékelés pontszámaival együtt határozza meg az ügyfél adóskénti besorolását és ezen keresztül a hitelezés feltételeit.

A leggyakrabban használt és legfontosabbnak ítélt mutatószámok:

- likviditási
- tőkellátottság
- adósságszolgálati mutatók

Az adósminősítés során statisztikai módszereket is alkalmaznak, mint például a klaszteranalízis és a variancia-analízis.

A magyar üzleti bankok általános gyakorlatában a hitelkérelmet - szubjektív és objektív szempontok szerint – egy százpontos skálán értékelik. A fenti mutatószámokhoz az alábbi pontszámok tartoznak:

<i>Mutató</i>	<i>Érték</i>	<i>Pontszám</i>
Likviditási mutató	1,8 – vagy e felett	15
	1,5-1,79 között	12
	1,3-1,49 között	9
	1,3 alatt	0
Saját vagyron aránya a lekötött tőkében	85-100% között	10
	65-84,9% között	7
	50,1-64,9% között	4
	50% alatt	0
Adósságszolgálati mutató	1,5 felett	15
	1,5 alatt	0

A Hírlevél következő számában a fizetőképesség vizsgálatával, valamint a minősítés további szempontjaival foglalkozunk.

Kikre figyel az idén az APEH?

Mottó:

A Svájc, egészen pontosan az ebben az országban rendkívül szigorú banktitok – és az ennek betudható adóbevétel-csökkenés – elleni harc során 1967-ben az USA adóhivatala svájci bankoknak küldött magánszemélyként levelet. A beérkezett válaszok borítékjain lévő postai bélyeghelyettesítő jelzést kutatva kigyűjtötték a hasonló borítékot kapó amerikaiakat, és adóellenőrzést tartottak náluk. Az amerikai Legfelsőbb Bíróság nem találta a levéltitok megsértésének a fent említett módszert.¹

Szóval, láthatjuk az utat, amelyet a magyar adóhatóság is bejár majd...

Az adóhatóság nyilvánosságra hozta az idei ellenőrzési irányelveket. Ennek alapján - természetesen- vagyonosodási vizsgálatok 2009-ben is lesznek, de egyes tevékenységek folytatói kiemelt helyen szerepelnek a vizsgálandók listáján.

2009-ben számíthatnak az adóellenőr megjelenésére a munkaerő-kölcsönzéssel foglalkozó vállalkozások, a fuvarozók, az elektronikai szolgáltatással (internetes vállalkozások, e-kereskedelem) foglalkozó vállalkozások, valamint a befektetési szolgáltatók.

Ellenőrzésre számíthatnak továbbá a felnőtt- és egyéb oktatással foglalkozó vállalkozások, a reklámozással, hirdetéssel, gépjármű-kölcsönzéssel foglalkozó cégek is. Ezek közül azok kerülnek górcső alá, akik a régiós átlaghoz képest ötven százalékkal alacsonyabb termelékenységet mutatnak.

Az adóhatóság az ellenőrzésre kiválasztott szektorokat előzetesen ún. adatgyűjtést célzó vizsgálatokkal felméri, erre alapozva tud célzott ellenőrzéseket végrehajtani.

Az idén ilyen előkészítő adatgyűjtést célzó ellenőrzéseknek a vendéglátóipari egységek, rendezvény- és kiállítás szervezésével foglalkozó vállalkozások, valamint a szórakoztató tevékenységű egyesületek, klubok, szerencsejáték szervezésével foglalkozó vállalkozások lesznek

¹ Forrás: dr. Heirich György: Nemzetközi adózás

majd alanyai.

Az evások és az átalányadózó egyéni vállalkozók a 2009-től körükben is bevezetett számlatartási kötelezettség kapcsán kerülhetnek a hatóság látókörébe.

2009-ben is nyugtalanul alszanak majd a minimumadót sem fizetőik, ők továbbra is népszerű vizsgálati alanyok maradnak. Az újonnan alakult cégek mintegy húsz százalékát is vizsgálni fogja az APEH.

Az áfa-ellenőrzések elsősorban a csoportos adóalanyokra és a fordítottan adózókra terjednek majd ki.